

О. В. Ільченко,
бібліотекар 1-ї категорії
наукової бібліотеки ім. М. Максимовича

**ВІД ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ: ІСТОРІЯ ВІЗ НА ШПАЛЬТАХ ГАЗЕТИ
«ЧЕРКАСЬКИЙ КРАЙ» 1992-2015 рр.**

Періодичній пресі завжди належала визначна роль у політичному й духовному житті народу. Найбільш інформативним джерелом та активним чинником впливу на суспільство, беззаперечно, є газети, які Філіп Грем назвав «першою чернеткою історії».

На українському мас-медійному просторі продовжує потужно заявляти про себе найстаріша громадсько-політична газета Черкащини «Черкаський край». Вона висвітлює усі найвагоміші події, пов'язані з становленням та розвитком області. З 1992 року з'являється дедалі більше публікацій з питань освітньої галузі. Серед редакційних матеріалів, присвячених освітній проблематиці виділяються кореспонденції про історичне минуле й сьогодення одного з найдавніших вищих навчальних закладів Шевченкового краю – Черкаського педагогічного інституту, нині Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, який цьогогоріч відзначає 95-річчя.

Метою мого виступу є на основі аналізу публікацій у газеті «Черкаський край», простежити матеріали про історію національного університету у вказаний період.

За 23 роки на сторінках газети «Черкаський край» опубліковано близько 406 матеріалів, що висвітлюють різноманітні грані (інституту) університету. Детально вивчаючи газетні кореспонденції, відібрано практично всі публікації про Черкаський педінститут (університет). За хронологією подачі вони охоплюють період з 1992 року (після проголошення України незалежною державою) по 2015 рік (сьогодення). Цей проміжок часу включив у себе перипетії новітньої історії України,

в тому числі історичні події Помаранчевої революції, Євромайдану та революції Гідності.

Аналізуючи публікації газети про педінститут (університет) за жанрами можна відзначити перевагу стислих заміток та кореспонденцій. Також зустрічаються інтерв'ю, нариси, репортажі, змістовні статті, персоналії. Їхніми авторами є не лише професійні журналісти, а й викладачі, студенти та випускники інституту у рубриках: «Суспільство», «Культура», «Освіта», «Грані», «Світогляд», «Актуально», «Літературний клуб», «Спадщина», «Нові книги» та ін. Зустрічається чимало редакційних матеріалів без визначеного авторства, які містяться серед інших у рубриках: «Панорама. Факти, події, коментарі», «Подробиці», «Спорт», «Арена», «Форум».

Газетні відомості висвітлюють найрізноманітніші сфери діяльності педінституту (університету): організація навчального процесу, особливості вступних кампаній, зміцнення матеріально-технічної бази, науково-дослідницької роботи, зовнішні та міжнародні зв'язки ВНЗ, спорт і фізкультура, дозвілля студентів, долі відомих випускників.

На сторінках газети 90-х років опубліковано матеріали щодо відкриття в Черкаському педінституті історичного факультету, який розпочав підготовку вчителів історії, народознавства, а згодом і права, очолюваний О. Г. Перехрестом. Друкувалися кореспонденції про визначну подію в історії навчального закладу – прийняття 6 жовтня 1995 року Кабінетом Міністрів України постанови про створення на базі педагогічного інституту Черкаського державного університету і присвоєння йому імені видатного українського державного діяча Богдана Хмельницького. У результаті реформування діяльності навчального закладу розширено спеціалізацію підготовки фахівців, підвищено науково-методичний рівень викладання навчальних дисциплін, активізовано наукові дослідження.

Матеріали 1996 року інформують про відзначення Черкаським державним університетом 75-річного ювілею, та подається інтерв'ю з ректором університету, професором Ф. Ф. Боєчком, який очолював його з 1979 року по 2000 рік. Публікації 1998 – 1999 років повідомляють про те, що на 10 факультетах університету підготовка фахівців велася за 24 спеціальностями. Особлива увага приділялася комп'ютерно-інформаційному забезпеченню навчального процесу. На кінець 1990-х років добре знаними в Україні, і за її межами стають наукові школи професорів А. М. Гусака, С. А. Жаботинської, В. Л. Омеляненка, М. Ю. Фонкіча, Т. С. Яценко.

Вміщено багато заміток та кореспонденцій про успіхи у змаганнях міжнародного та всеукраїнського рівнів спортсменів інституту. На спортивних аренах світу в різні роки свій навчальний заклад прославили: чемпіон Олімпійських ігор Андрій Хіміч, призер Олімпійських ігор Олександр Феденко, чемпіон Європи Валерій Дрибас, учасниця Олімпійських ігор Тетяна Стяжкіна та багато інших відомих спортсменів. Зокрема, у 1990-х роках значних успіхів досягли: жіночі баскетбольні команди «Гарт» та «Шовкоцвіт», волейбольна команда «Педінститут», студентська команда «Старт» з міні-футболу та ін.

У 2000 році один з редакційних матеріалів повідомляє про зміну керівництва в Черкаському держуніверситеті, на посаду ректора призначено А. І. Кузьмінського, під керівництвом якого кадровий склад зміцнів завдяки відкриттю нових напрямів аспірантури, створенню спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій з історії, функціонуванню 11 наукових шкіл, створенню науково-дослідного інституту селянства, Наукового центру шевченкознавчих досліджень, наукових лабораторій. 2001 року на шпальтах газети «Черкаський край» міститься інформація про відкриття в університеті літературно-краснознавчого музею «Літературна Черкащина» за ініціативи В. Т. Поліщука. Цього ж року університет святкує

80-річчя від дня заснування. Читачеві пропонуються інтерв'ю з ректором та стислі короткі відомості про його факультети.

Найбільшим визнанням в науково-освітньому просторі й формуванні національної еліти стало надання університету 21 серпня 2003 року статусу національного.

Матеріали спортивного напрямку займають вагоме місце на сторінках газети 2000-х років. Відзначилися успіхами спортсмени: Олександр Гречка, Віталій Хіміч, Олександр Косаткін, Валентин Дем'яненко, Олексій Калініченко, Олександр Стаднюк, Віталій Снесар, Олександр Безкопильний, Тетяна Мотрич, СК «Богдан» та ін. Кореспонденція 2005 року інформує читача про призначення на посаду ректора Черкаського національного університету професора, доктора філологічних наук В. Т. Поліщука, який очолював університет до 2007 року. Інформаційний матеріал 2006 року повідомляє про відзначення найстарішим вищим навчальним закладом Черкас – Національним університетом 85-річного ювілею.

У 2008–2009 навчальному році перелік напрямів в університеті доповнився спеціальностями: «державна служба», «інтелектуальна власність», «образотворче та декоративно-прикладне мистецтво», «інформаційні управляючі системи та технології», «початкова освіта», «дошкільна освіта» та ін. Спостерігається на газетних сторінках і інформація щодо матеріально-технічної бази університету, зокрема, відкрито санаторій-профілакторій «Едем», збудовано університетську церкву рівноапостольних Кирила і Мефодія, з'явилися спортивні майданчики для фізичного розвитку студентів, місця для відпочинку.

Публікації 2011 року повідомляють про відзначення колективом Національного університету його 90-річчя на чолі з ректором А. І. Кузьмінським. Цього ж року в університеті відкрито першу в області Спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю «українська література». Редакційні матеріали 2011–2015

років інформують також про новачі вступної кампанії в університеті, про призначення на посаду ректора О. В. Черевка. Упродовж 2014 року відкрито три нові спеціальності, військову кафедру, отримано ліцензію на підготовку іноземних студентів.

Публікації 1992 – 2015 років містять інформацію про зовнішні зв'язки університету з Уманським національним університетом садівництва, Уманським державним педагогічним університетом ім. П. Тичини, Уманським гуманітарно-педагогічним коледжем, Черкаським інститутом післядипломної освіти педпрацівників, Сумським державним університетом, та міжнародні зв'язки з університетами Польщі, Білорусії, Азербайджану, Канади.

Зустрічається чимало нарисів про викладачів та випускників університету (інституту), зокрема, Фані Непийводи, Андрія Хімича, Володимира Поліщука, Світлани Китової, Олександра Захаренка, Бориса Мінаєва та ін.

Нині Черкаський національний університет працює у сфері національно-патріотичного виховання, саме патріотизм спонукає його до розвитку.

Підсумовуючи, слід зазначити, редакційні матеріали про Черкаський національний університет на шпальтах газети «Черкаський край» мають джерелознавче значення, і є корисною інформацією для викладачів, студентів та всіх, кого цікавить повсякденність університету, який шанує традиції, творить сьогодення та крокує в майбутнє.

Література

1. «У нас в інституті – новий факультет» // Черкаський край. – 1994. – 19 липня (№ 81) [№ 17766]. – С. 3.
2. Андреева М. Олександр Черевко: В обох українських революціях провідною була ідея свободи для нації» / М. Андреева // Черкаський край. – 2015. – 20 листопада (№ 93) [№ 20026]. – С. 4.

3. Віргуш Н. Університет – це звучить гордо / Н. Віргуш // Черкаський край. – 1995. – 28 жовтня (№ 122) [№ 17956]. – С. 3.
4. Віргуш Н. Черкаський університет: елітний вуз європейського рівня. / Н. Віргуш // Черкаський край. – 2001. – 4 липня (№ 49) [№ 18581]. – С. 4–5.
5. Гончаренко Л. Тут витає дух Ковалевських і Ейнштейнів. Черкаському університету імені Богдана Хмельницького – 75 років / Л. Гончаренко // Черкаський край. – 1996. – 28 листопада (№ 132) [№ 18113]. – С. 3.
6. Даниленко О. Університети Черкащини підписали угоду про співпрацю / О. Даниленко // Черкаський край. – 2015. – 27 лютого (№ 16) [№ 19950]. – С. 4.
7. З олімпійським прицілом // Черкаський край. – 1996. – 13 лютого (№ 19) [№ 18000]. – С. 2.
8. Кривопишина К. Черкаси по мудрішали на ще одну вчену раду / К. Кривопишина // Черкаський край. – 2011. – 5 січня (№ 1) [№ 19526]. – С. 3.
9. Кривопишина К. Черкаси прийняли форум «Україна – Польща» / К. Кривопишина // Черкаський край. – 2011. – 1 червня (№ 41) [№ 19566]. – С. 7.
10. Новації вступної кампанії: всіх абітурієнтів зараховуватимуть у першу хвилю // Черкаський край. – 2015. – 13 лютого (№ 12) [№ 19946]. – С. 3.
11. Павлик С. Перебудова університету ім. Б. Хмельницького триває / С. Павлик // Черкаський край. – 2009. – 25 лютого (№ 15) [№ 19336]. – С. 3.
12. Сосновська Т. Газетний фонд (1817–1923) ХДНБ ім. В. Короленка / Т. Сосновська // Вісник книжкової палати. – 2000. – № 5. – С. 18–20.
13. Страшевич В. «Я вдячний спорту» / В. Страшевич // Черкаський край. – 1994. – 10 листопада (№ 128) [№ 17813]. – С. 6.
14. Університет імені Богдана Хмельницького став національним // Черкаський край. – 2003. – 29 серпня (№ 67) [№ 18798]. – С. 1.